

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА ПРИКЛАДНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету міжнародних
економічних відносин
Микола ПАЛІНЧАК

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОМП'ЮТЕРНА ЛЕКСИКОГРАФІЯ

Рівень вищої освіти
Галузь знань
Спеціальність
Освітня програма
Статус дисципліни
Мова навчання

Другий (магістерський)
03 Гуманітарні науки
035 Філологія
«Прикладна лінгвістика»
обов'язкова
українська

Ужгород 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Комп'ютерна лексикографія» для здобувачів вищої освіти галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія, освітньої програми «Прикладна лінгвістика».

Розробник: д.н.с.к., професор Кунанець Н.Е.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри прикладної лінгвістики

протокол №5 від «27» 06 2024 р.

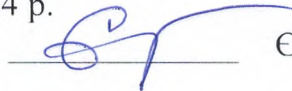
Завідувач кафедри

Михайло ПОЛЮЖИН

Схвалено науково-методичною комісією факультету міжнародних відносин

протокол №10 від «27» 06 2024 р.

Голови науково-методичної комісії

Єва ЕРФАН

© Кунанець Н.Е., 2024 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2024 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	1 - й	1 - й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	1 – й	1 - й
	Лекції:	
	20	6
	Практичні (семінарські):	
	16	4
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	54	90
	Індивідуальна робота:	
	-	-

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма з курсу «Комп'ютерна лексикографія» призначається для студентів 1 курсу магістерського рівня напряму підготовки «Філологія».

Мета курсу: ознайомити студентів з основними принципами лексикографічного опису і використанням електронних словників у процесі перекладу, сформувати систему знань про нове науковий напрям – комп'ютерна лексикографія, який вивчає взаємозв'язок загальної лексикографії з інформаційними технологіями, а також формування вмінь та навичок необхідних для ефективного використання засобів сучасних інформаційних систем та технологій у своїй майбутній професійній діяльності, зокрема проведенні лексикографічних досліджень.

Завдання курсу:

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати:

- основні поняття комп'ютерної лексикографії,
- принципи укладання електронних словників,
- принципи організації лексикографічної інформації в електронних системах; основні засади роботи з системами опрацювання електронної лексикографічної інформації і теоретичні положення комп'ютерної лексикографії для вирішення практичних професійних завдань.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен вміти:

1. використовувати технологію автоматизованого опрацювання текстової інформації для аналізу мовних описів предметних галузей.
2. послуговуватись інформаційними системами та технологіями для автоматизованого опрацювання текстів, побудови онтологічних систем предметних галузей.
3. Виконувати переклад за допомогою електронних словників.
4. Формувати словникові бази даних, наповнювати та використовувати лексикографічні інформаційні системи.

Міждисциплінарні зв'язки – наука комп'ютерна лексикографія має тісні взаємозв'язки з загальною лексикографією, інформаційними технологіями, логікою, семіотикою, соціолінгвістикою, психолінгвістикою, лінгводидактикою, теорією та практикою перекладу.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ФК06. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

ФК12. Здатність використовувати лінгвістичне забезпечення інформаційних систем різних типів, системи перекладацького характеру в галузі штучного інтелекту, керувати системами машинного перекладу.

ФК15. Здатність проєктувати словникові бази даних різних типів на основі сучасних комп'ютерних технологій, укладання словників, створювати інформаційний текст у вигляді довідкового матеріалу.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Комп'ютерна лексикографія» не потребує попереднього вивчення компонентів освітньої програми.

ПЕРЕДУМОВИ

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Прикладна лінгвістика», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (РН):

Програмні результати навчання	Шифр РН
Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог	РН16
Належно використовувати відповідну комп'ютерну техніку, вміння працювати з сучасними програмами перекладу для ефективнішої роботи.	РН19
Реалізувати знання з комп'ютерної лексикографії та лінгвістики, укладати електронні словники, створювати бази даних	РН23

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після вивчення дисципліни «Комп'ютерна лексикографія»

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр РН
Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.	РН16
Належно використовувати відповідну комп'ютерну техніку, вміння працювати з сучасними програмами перекладу для ефективнішої роботи.	РН19
Реалізувати знання з комп'ютерної лексикографії та лінгвістики, укладати електронні словники, створювати бази даних	РН23

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- виступи на практичних заняттях;
- реферати;
- презентації;
- модульні контрольні роботи;
- екзамен.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усне опитування, оцінювання виконання практичних завдань, написання самостійних робіт.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний екзамен.

Особливості використання засобів діагностики та контролю за умов дистанційного навчання

В умовах використання формату онлайн-навчання (дистанційного навчання) із застосуванням корпоративної мережі Google Meet названі засоби, методи і форми визначаються за домовленістю зі студентським колективом і, в залежності від зручного виду взаємодії, застосовуються з допомогою існуючих функцій групових чатів та відео-конференцій.

Для ефективного засвоєння тематики є можливість демонстрації необхідних матеріалів на робочому столі комп'ютерного технічного засобу під час занять.

Зокрема, у разі потреби, під час онлайн-заняття можна надати доступ до свого екрану, щоб показати презентації або іншу тематичну інформацію на робочому столі.

Планування лекційних і практичних (семінарських) занять, модульних контрольних робіт, а також підсумкова перевірка знань у формі екзамену (заліку) здійснюється заздалегідь за допомогою прив'язки до гугл-календаря. Синхронізація запланованих заходів виконується автоматично на всіх зручних для їх проведення пристроях

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	70	100
6	6	6	6		

T1, T2... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T5	T6	T7	T8	70	100
6	6	6	6		

T5, T7... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття	5	20	5	20
Презентація	1	5	1	5
Реферат	1	5	1	5
Модульна контрольна робота	1	70	1	70
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

МК1 та МК2 складається з випадкових 7 описових питань теоретичного курсу. Максимальна кількість балів за кожне питання – 10 балів. Максимальна оцінка за модульний контроль – 100 балів. Якщо студент не був присутнім на модульному контролі, або бажає перездати - він має право його здати згідно розроблених процедур в Положенні про організацію освітнього процесу в ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

До складання екзамену допускаються здобувачі вищої освіти, які мають підсумковий доекзаменаційний рейтинговий бал не менше 35.

Здобувач вищої освіти, доекзаменаційний рейтинговий бал якого складає від 0 до 34 балів, зобов'язаний покращити його до початку екзамену під час чергування викладачів на кафедрі у строки, визначені викладачем дисципліни та погоджені деканатом факультету. В протилежному випадку, здобувач не допускається до екзамену, і у нього виникає академічна заборгованість.

Екзамен з навчальної дисципліни здобувач вищої освіти може не скласти, якщо він успішно пройшов усі модульні контролю та його влаштовує підсумкова доекзаменаційна рейтингова оцінка за навчальний рік. Здобувачі вищої освіти, рейтинговий бал яких становить від 35 до 59, екзамен складають обов'язково.

Здобувач освіти може підвищити на екзамені рейтинговий бал, при цьому, за результатами складання екзамену оцінка не може бути менша за доекзаменаційний рейтинговий бал.

Екзамен проводиться в усній формі. На екзамен вноситься навчальний матеріал семестру. Екзаменаційний білет складається з теоретичних питань та практичних завдань. Оцінювання результатів навчання на екзамені здійснюється за 100-бальною шкалою. Оцінка за екзамен вноситься у відомість обліку успішності.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	зараховано
74-81	C	добре	зараховано
64-73	D	задовільно	зараховано
60-63	E	задовільно	зараховано
35-59	FX	незадовільно	незараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінка відмінно (A) виставляється, коли студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні

практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка добре (В) виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка добре (С) виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання, а програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності.

Оцінка задовільно (D) виставляється, коли студент розкрив теоретичні питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння програмного матеріалу.

Оцінка задовільно (E) виставляється, коли студент неповністю розкрив теоретичні питання, відповідь містить суттєві помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі у студента.

Оцінка незадовільно (FX) виставляється студенту, який не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило такий студент виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

Оцінка незадовільно (F) виставляється студенту, який не виконав навчальну програму або якийсь серйозний елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити теоретичні питання і виконати практичні завдання. Такий студент не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні. За результатами контролю знань студентів, дозволяється виставлення екзаменаційної оцінки (без підсумкового іспиту) – «відмінно», «добре», та «задовільно». Студент має право підвищити оцінку, складаючи іспит.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

ТЕМА 1. Виникнення й розвиток комп'ютерної лексикографії

Поняття лексикографії та її місце у лінгвістиці. Роль комп'ютерних технологій у сучасній лексикографії. Історія розвитку комп'ютерної лексикографії. Використання електронних словників у перекладацькій діяльності. Роль лексикографії у комп'ютерній лінгвістиці та мовних технологіях. Лексикографічні ресурси в навчальних системах. Перспективи розвитку

комп'ютерної лексикографії у цифрову епоху. Використання штучного інтелекту (ШІ) та великих даних у лексикографії.

ТЕМА 2. Типи лексикографічних ресурсів

Словники: види, структури та формати. Тезауруси та онтології. Корпуси текстів як джерело лексикографічної інформації. Електронні словники: специфіка створення і використання. Спеціалізовані лексикографічні ресурси для опрацювання великих масивів (Big data) інформації. Макроструктурні моделі електронних словників

ТЕМА 3. Теорія та практика створення електронних словників

Принципи лексикографічної практики. Проектування електронного словника: мета, аудиторія, структура. Програмні засоби для створення словників: Lexique Pro, TLex, OmegaT. Використання технологій великих даних для автоматичного збирання лексичних одиниць. Машинне навчання для оптимізації структури електронних словників. Програмне забезпечення для публікації електронних словників. Інтернет-словники: специфіка проектування і використання. Мобільні додатки для роботи з лексикографічними ресурсами. Проблеми та перспективи розвитку онлайн-лексикографічних систем. Використання великих даних для аналізу поведінки користувачів лексикографічних систем.

ТЕМА 4. Лексикографічні бази даних

Моделювання лексичних баз даних. Системи управління базами даних (СУБД) у лексикографії. Інтерфейси доступу до лексикографічних баз даних. Використання SQL та NoSQL для роботи з великими лексикографічними даними. Сховища даних.

Модуль 2

ТЕМА 5. Автоматизація лексикографічних процесів

Автоматизовані системи збору і аналізу лексичних даних. Створення лексикографічних ресурсів на основі великих текстових корпусів. Використання методів машинного навчання для автоматичного розпізнавання термінів та словоформ. Використання штучного інтелекту для класифікації та категоризації лексичних одиниць

ТЕМА 6. Корпусна лексикографія

Корпусна лінгвістика як основа для створення словників. Використання корпусів у дослідженні лексики та семантики. Програмні засоби для аналізу корпусів (AntConc, Sketch Engine). Статистичні методи обробки корпусних даних. Застосування технологій великих даних для обробки великих текстових корпусів.

ТЕМА 7. Лексикографічні стандарти та формати

Формати обміну лексикографічними даними (XML, LMF). Міжнародні стандарти для лексикографічних ресурсів (ISO 24613). Питання інтероперабельності словників і онтологій. Використання API для інтеграції лексикографічних ресурсів з іншими системами. Критерії якості електронних словників. Оцінка точності та повноти лексикографічної інформації.

Користувацьке тестування лексикографічних систем. Методи пострадагування та вдосконалення лексикографічних ресурсів з використанням ШІ.

ТЕМА 8. Методи штучного інтелекту у лексикографії

Використання ШІ для автоматичної побудови лексикографічних ресурсів. Нейронні мережі та глибинне навчання для створення семантичних словників. Методи кластеризації та класифікації лексичних одиниць з використанням ШІ. Обробка природної мови (NLP) для автоматичного формування словникових статей.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Форма навчання: денна					Форма навчання: заочна				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		лекції	практичні	лабораторні	індивідуальна робота		самостійна робота	лекції	практичні	лабораторні
Модуль 1										
Тема 1. Виникнення й розвиток комп'ютерної лексикографії	2	2			6	2	1			
Тема 2. Типи лексикографічних ресурсів	2	2			8	1	1			
Тема 3. Теорія та практика створення електронних словників	2	2			7					
Тема 4. Лексикографічні бази даних	2	2			6					
Модульна контрольна робота	2									
Разом за модуль	10	8			27	3	2			
Модуль 2										
Тема 5. Автоматизація лексикографічних процесів,	2	2			7	2	1			

корпусна лексикографія												
Тема 6. Корпусна лексикографія	2	2			7		1	1				
Тема 7. Лексикографічні стандарти та формати	2	2			7							
Тема 8. Методи штучного інтелекту у лексикографії	2	2			8							
Модульна контрольна робота	2											
Разом за модуль	10	16			29		3	2				
Разом за семестр	20	16			58		6	4				

6.3. Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Історія розвитку комп'ютерної лексикографії	2	2
2	Категорії електронних словників. Підходи до укладання.	4	2
3	Макроструктурні моделі електронних словників	2	
4	Робота в середовищах розробки програмних продуктів комп'ютерної лексикографії	2	
5	Формування бази даних електронного словника певної предметної галузі.	2	
6	Технології Великих даних у комп'ютерній лексикографії	3	
7	Порівняльний аналіз інформаційних лексикографічних систем	2	
8	Методи штучного інтелекту у комп'ютерній лексикографії	3	
Разом		20	4

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Комп'ютерні словотворні та морфемні словники	4	5

2	Співвідношення традиційної та комп'ютерної лексикографії	4	5
3	Побудова універсального термінологічного простору	4	5
4	Інтегровані лексикографічні системи	4	5
5	Програми для створення і редагування електронних словників (Dictionary writing systems)	2	5
6	Категорії електронних словників. Словники-програми. Портативні словники. Словники-сканери. Багатофункціональні словники. Словники для мобільних пристроїв	4	5
7	Засоби навігації та створення онтологій	2	5
8	Основні періоди розвитку навчальної електронної лексикографії.	4	5
9	Словники-програми західних видавництв Oxford, Longman, Cambridge, Collins. 8. Мережеві навчальні словники.	4	5
10	Мережеві візуальні словники (Visual Dictionary, Snappy Words, Thinkmap).	4	5
11	Термінологічні електронні ресурси: словники, тезауруси, бази даних..	4	5
12	Корпоративні термінологічні тезауруси. Корпоративні ТБД (термінологічні банки даних).	2	5
13	Міжнародні ТБД (ЄС, ООН).	2	5
14	Електронні енциклопедії.	2	5
15	Типи енциклопедичних словників. Макро- і мікроструктура енциклопедії. Вільні енциклопедії.	2	5
16	Гіпертекстове посилання. Гнучкість. Модульність. Юзабіліті тестування.	4	5
Разом		54	80

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: мультимедійний проектор.

Обладнання: персональні комп'ютери, ноутбуки.

Програмне забезпечення: Microsoft Office, сервіс Google Meet, комунікаційна платформа Moodle, Microsoft Access, Microsoft Excel, графічні редактори для специфікації та візуалізації онтологій.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Андрощук О.С. Принципи укладання електронного словника українсько-англійських фразеологізмів на означення людини // Мовні і концептуальні картини світу. Збірник наукових

праць. Випуск 46, частина 1. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2013, с. 64-68. Режим доступу: http://philology.knu.ua/files/library/movni_i_konceptualni/46-1/10.pdf.

2. Басюк Т.М., Литвин В.В., Захарія Л.М., Кунанець Н.Е. Машинне навчання: Навчальний посібник. Львів: Видавництво «Новий Світ - 2000», 2019. - 335 с

3. Балалаєва О.Ю. Інформаційні технології як чинник формування нової парадигми освіти / О.Ю. Балалаєва // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. – 2013. – Вип. 7. – С. 4-7.

4. Головащук С.І. Перекладні словники і принципи їх укладання (на лексичному матеріалі російської та української мов) / С.І. Головащук. – К.: Наукова думка, 1976. – 247 с.

5. Гордієнко Н. Українська тлумачна лексикографія: сучасний стан і перспективи розвитку / Н. Гордієнко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика»: Збірник наук. праць. – Херсон: Вид-во ХДУ. – 2010. – Вип. 11. – С. 15-21.

6. Селіверстова К.Т. Підготовка галузевих словників: здобутки і особливості методики укладання перекладного словника / К.Т. Селіверстова // Архіви України. – 2013. – № 5. – С. 25-62.

7. Сінкевич Н.М. Сучасний електронний український словник як база лінгвістичного аналізу слова / Н.М. Сінкевич // Дослідження з лексикології і граматики української мови, вип. 10, 2011. – С. 240-244.

8. Чередніченко Г.А., Ковальчук О.С. Термінологічний словник як різновид сучасного електронного словника. Національний університет харчових технологій. Режим доступу: <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/ NN19/12cgases.pdf>.

9. Шевченко Т.Є., Етенко Н.Ю. Сучасні форми словникової продукції: український онлайн-сегмент / Матеріали XVIII Міжнародної науково-практичної конференції «Короленківські читання», Харків, 8 жовтня 2015 р., частина друга.

10. Шиба А.В. Використання нових інформаційних технологій у процесі формування професійної компетентності майбутнього перекладача засобами інтерактивних технологій / А.В. Шиба // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2013. – Вип. 28. – С. 356-365. 13. Режим доступу: <http://sum.in.ua/>.

11. Іванова О. В. Основи укладання галузевих глосаріїв. Київ, Україна: ЦП «Компринт», 2016.

12. Костікова І. Упровадження електронних словників у процесі навчання англійської мови, Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, № 2 (76), с. 3-13, 2018.

13.Іванова О. С., Заєць П. М. та Кононова Д. В. Використання електронних словників для перекладів на заняттях англійської мови *Proc. 12th Int. youth conf. Perspectives of science and education*, New York, USA, 2019, p. 351-355.

14.Калимон Ю. Комп'ютерна лексикографія: виклики та перспективи Актуальні питання іноземної філології, 2019, № 10, с. 112-118.

15.Горбатюк Л. В., Кравченко Н. В., Алексєєва Г. М. та Розумна Т. С. Мобільні додатки як засоби формування іншомовної лексичної компетентності студентів нефілологічних спеціальностей *Інформаційні технології і засоби навчання*, 2019, т. 74, № 6, с. 150-164

16. Активні ресурси сучасної української номінації: ідеографічний словник нової лексики / Є. А. Карпіловська, Л. П. Кислюк, Н. Ф. Клименко, В. І. Критська, Т. К. Пуздирева, Ю. В. Романюк; Відп. ред. Є. А. Карпіловська. – К.: ТОВ «КММ», 2013. – 416 с.

17. Клименко Н.Ф. Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі / Н. Ф. Клименко, Є. А. Карпіловська, Л. П. Кислюк. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2008. – 336 с.

18. Паламарчук Л.С. Академічний тлумачний словник української мови // Слово і фразеологізм у словнику. – К.: Наук. думка, 1980. – С. 4–22.

19. Пещак М.М. Нариси з комп'ютерної лінгвістики. – Ужгород: Закарпаття, 1999. – 200 с.

20. Сніжко Н. В. Динаміка концептів та структурні зміни лексики в «Ідеографічному словнику української мови» / Н. В. Сніжко, М. Д. Сніжко // Людина. Комп'ютер. Комунікація: Збірник наук. праць / За ред. Ф. С. Бацевича. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. – С. 293–296.

21. Сніжко Н. В. Зведений словник лексики української мови кінця XVIII – поч. XXI ст. в інтегральних дослідженнях та компаративістиці // Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур. – К.: Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2015. – Вип. 27. – С. 174–185.

22. Сніжко Н. В. «Ідеографічний тезаурус» як інформаційно-довідкова система при вивченні закономірностей структурно-функціональної організації лексики / Н. В. Сніжко, М. Д. Сніжко // Мовознавство. – 1996. – № 4–5. – С. 23–28.

23. Сніжко Н.В. Категоризація знань про світ і мову в інтегральних лексикографічних системах // Вісник Прикарпатського національного університету. Філологія. – Випуск 36–37. – ІваноФранківськ: Видавництво Прикарпатського національного університету, 2012. – С. 28–32

24. Сніжко Н. В. Структурна, функціональна та хронологічна параметризація лексики у зведеному словнику, тезаурусі й електронній картотеці // Українська мова. – 2016. – № 4. – С. 87–102

25. Широков В. А. Комп'ютерна лексикографія : Монографія / Палагін О. В.; Український мовно-інформаційний фонд - К. : Наук. думка, 2011. – 351 с

26. Горда , О. ., & Цюцюра, М. . (2023). Когнітивні технології предметної області на основі онтології. *Управління розвитком складних систем*, (53), 30–38. <https://doi.org/10.32347/2412-9933.2023.53.30-38>

Допоміжна література:

1.Тараненко О.О. Актуалізовані моделі в системі словотворення сучасної української мови (кінець ХХ – поч. ХХІ ст.). – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2015. – 248 с.

2. Тараненко О. О. Новий словник української мови (концепція і принципи укладання словника). – К.; Кам'янець-Подільський, 1996. – 172 с.

3. Українська і слов'янська тлумачна та перекладна лексикографія. Леонідові Сидоровичу Паламарчукові / Інститут української мови НАН України; відп. ред. І. С. Гнатюк. – К.: КММ, 2012. – 488 с.

4. Український орфографічний словник / уклали: В. В. Чумак [та ін.]; за ред. В. Г. Склярєнка. – К.: Довіра, 2009, 1011 с. – (Словники України).

5.Digital Toolkit to Develop Research Potential of Explanatory Dictionary (Case of Spanish Language Dictionary) /Yevhen Kupriianov, Volodymyr Shyrovkov, Iryna Ostapova, Mykyta Yablochkov// CEUR Workshop Proceedings. – 2021. – Vol. 2870.-P. 388-401.

6.Automatic Multilingual Ontology Generation Based on Texts Focused on Criminal Topic/Nina Khairova, Anastasiia Kolesnyk, Orken Mamyrbayev, Galiya Ybytayeva, Yuliia Lytvynenko// CEUR Workshop Proceedings. – 2021. – Vol. 2870.-P. 108-117

7.Creating a Thesaurus "Crime-Related Web Content" Based on a Multilingual Corpus /Galiya Ybytayeva, Orken Mamyrbayev, Nina Khairova, Nina Rizun, Sanzharsultan Berdali, Kuralai Mukhsina// CEUR Workshop Proceedings. – 2023. – Vol. 3396.-P. 77-87

8.Dubas Y., Kunanets N. Use of ontology in information system to assist in the formation of an individual educational trajectory of students // Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Технічні науки. – 2023. – № 1 (317). – С. 9–17.

9.Datsyshyn K., Haladzhun Z., Kunanets N., Hotsur O., Veretennikova N. Neologisms with the Prefix Anti- in the Ukrainian Online Media in the Covid-19 Pandemic Period// Computational Linguistics and Intelligent Systems. Proceedings. – 2022. – Proceedings of the 6th International conference on computational linguistics and intelligent systems (COLINS 2022). Vol. 1 : Main conference. – P. 192–211.

10. Computer lexicography Computational Lexicography Sally Yeates Sedelow //Computers and the Humanities.- Vol. 19, No. 2: Natural Language Processing (Apr. - Jun., 1985).- P. 97-101

11. Палагін О.В., Петренко М.Г. Про деякі особливості побудови онтологічних моделей предметних областей. Control Systems and Computers. 2019. № 3. С. 23-37

Інформаційні інтернет ресурси

1. Комп'ютерна лексикографія.-Режим доступу:
<https://www.studocu.com/uk/document/zhitomirs%D1%8Ckiy-derzhavniy-universitet-imeni-ivana-franka/fizmat/lektsiya-8-leksikografiya-kompyuterna-leksikografiya/39661918>
2. Computer Corpus Lexicography.-Режим доступу:
<https://www.jstor.org/stable/10.3366/j.ctvxcrstq>
3. Засоби автоматичної побудови онтології предметної області контенту.- Режим доступу: <http://www.setlab.net/?view=dissertation-3-4>
4. Білятинська Ірина Комп'ютерна лексикографія як перспективний напрямок розвитку процесу укладання словників.-Режим доступу:
https://prlingv.at.ua/publ/komp_juterna_leksikografija_jak_perspektivnij_naprjamok_rozvitku_procesu_ukladannja_slovniv/1-1-0-7
5. Лексикографія. Комп'ютерна лексикографія.-Режим доступу:
<https://www.studocu.com/uk/document/zhitomirs%D1%8Ckiy-derzhavniy-universitet-imeni-ivana-franka/fizmat/lektsiya-8-leksikografiya-kompyuterna-leksikografiya/39661918>
6. Просунуті техніки створення словників.-Режим доступу:
<https://hackyourmom.com/kibervijna/prosunuti-tehniku-stvorennya-slovniv/>
7. Варіанти створення словника.-Режим доступу: <https://pyneng.io/book/04-data-structures/dict/create/>
8. Створення словників.-Режим доступу: https://sites.znu.edu.ua/do_site/60.ukr.html

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)